

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/152471,Miedzynarodowa-konferencja-naukowa-Myslec-i-praktykowac-polityke-inaczej-lekcje-.html>
03.03.2026, 16:32

Strona znajduje się w archiwum.

Międzynarodowa konferencja naukowa „Myśleć i praktykować politykę inaczej: lekcje Jerzego Giedroycia i »Kultury« paryskiej. Penser et pratiquer la politique autrement: les leçons de Jerzy Giedroyc et de »Kultura«” – Paryż, 28-30 października 2021

28.10.2021

W 2021 roku mija 75 lat od powstania Instytutu Literackiego w podparyskim Maisons-Laffitte i miesięcznika „Kultura”. Fenomen instytucji utworzonej przez Jerzego Giedroycia i paryskiej „Kultury” należy nie tylko do polskiego dziedzictwa kulturowego, ale zajmuje również istotne miejsce w spuściznie kultury Europy 2 połowy XX wieku. Niewielkie środowisko polskich emigrantów politycznych: intelektualistów, żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych i generała W. Andersa, więźniów sowieckich i niemieckich obozów doprowadziło do utworzenia ośrodka, który od 1947 do 2000 roku prężnie działał na rzecz odzyskania niepodległości przez Polskę i narody Europy Środkowej i Wschodniej. Instytut Literacki był głosem narodów zniewolonych przez sowiecki totalitaryzm w wolnym świecie. W tym czasie ukazało się 637 numerów „Kultury”, obcojęzyczne numery specjalne, 171 numerów „Zeszytów Historycznych” i około 400 książek autorskich i przekładów. W dowód uznania dla dorobku Instytutu Literackiego i jego wkładu w dziedzictwo kulturowe Europy Archiwum Instytutu Literackiego zostało wpisane na Listę Pamięci Świata UNESCO.

Z okazji 75 rocznicy powstania Instytutu Literackiego w dniach 28-30 października 2021 roku odbyła się w Paryżu konferencja naukowa zorganizowana przez Instytut Pamięci Narodowej, Centrum Cywilizacji Polskiej na Sorbonie, Stowarzyszenie Instytut Literacki oraz Stację Naukową Polskiej Akademii Nauk w Paryżu.

Konferencję otworzył dr hab. Karol Polejowski, zastępca prezesa IPN:

- Historia Polaków na uchodźstwie w XX wieku stanowi integralną część najnowszej historii naszego kraju. Zaszczytnym zadaniem Instytutu Pamięci Narodowej jest dbać o tę spuściznę. Czynimy to poprzez edukację, badania naukowe, konferencje, upamiętnienia, a także gromadzenie dokumentów, ich opracowywanie i konserwację. Jesteśmy obecni na wszystkich kontynentach, gdzie mieszkali Polacy i gdzie kwitła kultura polska. Od lat współpracujemy z Biblioteką Polską w Paryżu, Muzeum w Raperswilu, Związkiem Sokolstwa Polskiego w Ameryce, by wymienić tylko kilka z takich ośrodków. Prezes IPN przyznaje nagrody Kustosza Pamięci Narodowej oraz „Świadka Historii” osobom i organizacjom, także spoza Polski, za szczególne zasługi w upamiętnianiu historii Narodu Polskiego, a także nagrodę „Semper Fidelis” – tę ostatnią za szczególnie aktywny udział w upamiętnianiu dziedzictwa polskich Kresów Wschodnich na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz poza jej granicami – mówił dr hab. Karol Polejowski – Jest dla mnie ogromnym przywilejem, że dziś nad Sekwaną mogę otwierać konferencję poświęconą „Kulturze” paryskiej – podkreślił.

Obrady odbywały się w trybie hybrydowym w Stacji Naukowej PAN, na Sorbonie. Wersja

internetowa [dostępna pod linkiem](#).

PROGRAMME

28, 29 et 30 octobre 2021

Les débats des 28 et 29 octobre auront lieu exclusivement en ligne [sur la plateforme Teams](#)

Les débats du 30 octobre auront lieu en présentiel : Salle des Actes, Sorbonne-Université, 17, rue de la Sorbonne, 75005 Paris. Pour y assister, prière de vous inscrire avant le 23 octobre, à l'adresse mail : centre-civilisation-polonaise@sorbonne-universite.fr. Le passeport sanitaire sera exigé à l'entrée. Le nombre de places est limité.

Jeudi 28 octobre

9h30 Accueil : Iwona H. Pugacewicz (Directrice du Centre de civilisation polonaise Sorbonne-Université) et Magdalena Sajdak (Directrice du Centre de l'Académie Polonaise des Sciences de Paris)

Ouverture : Anna Bernhardt (Présidente de l'Association Institut Littéraire « Kultura »),

Zygmunt Lalak (vice-Président de l'Université de Varsovie), Karol Polejowski (vice-Président de l'Institut de la Mémoire Nationale de Varsovie)

Introduction : Norman Davies (professeur émérite, Wolfson College Oxford), Krzysztof Pomian (professeur émérite, CNRS), Daniel Beauvois (professeur émérite, Paris 1)

Projection du documentaire réalisé par Andrzej Wolski : *Józef Czapski mówi o Jerzym Giedroyciu* (Jozef Czapski à propos de Jerzy Giedroyc).

Pause

I. Le nouveau paradigme de la pensée politique polonaise

Modérateur : Karol Polejowski

10h30 : Rafał Habielski (professeur, Institut de la Mémoire Nationale de Varsovie),

Przesłanie „Kultury” : sens emigracji, antytotalitaryzm, stosunek do komunizmu, oddziaływanie na Kraj / *Le message de « Kultura » : l'esprit de l'émigration, l'antitotalitarisme, le rapport au communisme, l'activité en direction du Pays*, (en polonais avec la projection du texte français).

11h Veronika Durin-Hornyik (chercheuse, Université Gustave Eiffel), *«Kultura» séduit l'élite américaine (1948-1958)*, (en français).

11h30 : Malgorzata Smorag-Goldberg (professeure, Sorbonne Université), *L'année 1951 ou la mise en place du positionnement de «Kultura»* (en français).

12h Discussion et pause

Modérateur : Malgorzata Smorag-Goldberg

12h30 Ola Hnatiuk (professeure, Mohyla Académie de Kiev, Université de Varsovie)

"Kultura" wobec kwestii ukraińskiej i relacji wzajemnych, czyli o polsko-ukraińskim pojednaniu raz jeszcze / «Kultura» face à la question et relations ukrainiennes ou de la réconciliation polono-ukrainienne encore, (en polonais, avec la projection du texte français).

13h Basil Kerski (Directeur du Centre européen de Solidarność de Gdańsk), *Przeciwko wrogości. „Kultura” Jerzego Giedroycia wobec Niemiec i sąsiedztwa polsko-niemieckiego / Contre l'hostilité : «Kultura» de Jerzy Giedroyc face à l'Allemagne et au voisinage polono-allemand*, (en polonais, avec la projection du texte français).

13h30 Paweł Libera (chercheur, Institut de la Mémoire Nationale de Varsovie), *Jerzy Giedroyc w komunistycznej propagandzie: wokół oskarżeń o współpracę z przedwojennym wywiadem i ruchem prometejskim/ Jerzy Giedroyc dans les accusations de la propagande communiste : des liens avec les services secrets de l'entre-deux-guerres et la participation au mouvement prométhéen*, (en français).

14h Pause déjeuner

Modérateur : Rafał Habielski

15h Michał Wenklar (chercheur, Institut de la Mémoire Nationale de Cracovie), *„Kultura” paryska a wydarzenia roku 1956 w Polsce / «Kultura» et les événements de 1956 en Pologne*, (en polonais, avec la projection du texte français).

15h30 Maciej Zakrzewski (chercheur, Institut de la Mémoire Nationale de Cracovie), *Od „Buntu Młodych” i „Polityki” do „Kultury”. Ewolucja programu politycznego Jerzego Giedroycia w latach 40. XX w/ De «La Révolte des jeunes» et la «Politique» à la fondation de «Kultura». L'évolution du programme politique de Jerzy Giedroyc dans les années 1940* (en polonais, avec la projection du texte français).

16h Małgorzata E. Ptasińska (chercheuse, Institut de la Mémoire Nationale de Varsovie), *Polityka zachodnia paryskiej „Kultury” w świetle korespondencji Jerzego Giedroycia i Zbigniewa Brzezińskiego 1956 – 1990/ Conceptions de «Kultura» de la politique occidentale polonaise à la lumière de la correspondance entre Jerzy Giedroyc avec Zbigniew Brzezinski (1956 – 1990)*, (en polonais avec la projection du texte en français).

16h30 Discussion

Vendredi 29 octobre

II. «Kultura», une histoire d'hommes

Modérateur : Mateusz Chmurski (enseignant-chercheur, Sorbonne-Université)

1. Marek Żebrowski (chercheur, écrivain), *Założyciele « Kultury » : portret zbiorowy/Les fondateurs de « Kultura » : portrait de groupe* (en polonais, avec la traduction)

9h30 Andrzej Franaszek (chercheur, écrivain), *„Tobie właściwie chodzi o zbawienie świata”. Józefa Czapskiego i Czesława Miłosza listy o duszy / „En fait tu cherches à sauver le monde”. A*

propos de «l'âme» dans la correspondance de Jozef Czapski et de Czeslaw Milosz (en polonais, avec la projection du texte français).

10h Magdalena Chabiera (chercheuse, Klub Dialog), *O współpracy Jerzego Giedroycia z Jerzym Stempowskim / De la collaboration entre Jerzy Giedroyc et Jerzy Stempowski* (en polonais, avec la projection du texte français).

10h30 Discussion, pause

Modérateur : Paweł Libera

11h Paweł L. Rodak (professeur, Université de Varsovie), *La correspondance comme attitude et façon d'agir : lettres de Jerzy Giedroyc et de Gustaw Herling-Grudziński.*(en français).

11h30 Iwona Hofman (professeure, Université Maria Curie Skłodowska, Lublin), *Publicystyka międzynarodowa Leopolda Ungera na łamach „Kultury”/ Leopold Unger et ses articles sur la politique internationale dans le mensuel «Kultura»*, (en polonais, avec la projection du texte français).

I. En France, en Occident

Modérateur : Paweł L. Rodak

12h Maria Delaperrière (professeure émérite, INALCO), *«Kultura» et ses rapports avec les intellectuels français*, (en français).

12h30 Joanna Nowicki (professeure, Cergy Paris Université), *«Kultura»: la France et la Pologne, la circulation des idées malgré tout*, (en français).

13h Discussion, pause déjeuner

Modérateur : Maria Delaperrière

15h Sławomir M. Nowinowski (professeur, Université de Łódź), *Francja Jerzego Giedroycia/La France de Jerzy Giedroyc*, (en polonais).

15h30 Paweł Bem (chercheur, Académie Polonaise des Sciences), *„To zjawisko mnie pasjonuje”. Jerzy Giedroyc wobec wydarzeń roku 1968 we Francji / „Ce phénomène me passionne”, Jerzy Giedroyc face aux événements de 68 en France*, (en polonais, avec la projection du texte français).

16h Rafał Stobiecki (professeur, Université de Łódź), *Jerzy Giedroyc i Daniel Beauvois. Spotkanie polskiego redaktora z francuskim historykiem/Jerzy Giedroyc et Daniel Beauvois: la rencontre du rédacteur polonais avec l'historien français*, (en polonais, avec la projection du texte français).

16h30 Ewangelina Skalińska (enseignant chercheur, Université Stefan Wyszyński, Varsovie). *Jerzy Giedroyc i Natalia Gorbaniewska: krótka historia długiej przyjaźni / Jerzy Giedroyc – Natalia Gorbanevska: une brève histoire d'une longue amitié* (en polonais avec le texte en français).

Samedi 30 octobre

Salle des Actes, Sorbonne-Université, 17, rue de la Sorbonne, 75005 Paris.

Pour assister aux débats, prière de vous inscrire avant le 23 octobre, à l'adresse mail : centre-civilisation-polonaise@sorbonne-universite.fr. Le passeport sanitaire sera exigé à l'entrée. Le nombre de places est limitée.

III. En France, en Occident (suite)

Modérateur : Iwona H. Pugacewicz

10h Piotr Mitzner (professeur, Université Stefan Wyszyński, Varsovie), *Jak oswoić Rosję ? Jerzy Giedroyc i emigracja rosyjska w pierwszych latach po II wojnie światowej / Comment apprivoiser la Russie ? Jerzy Giedroyc et l'émigration russe dans les premières années de l'après-guerre*, (en polonais, avec la projection du texte français).

IV. Les supports de la pensée libre

10h30 Piotr Kłoczowski, (écrivain, Directeur du Musée de la littérature, Varsovie), *«Kultura» et le Congrès pour la liberté de la culture*, (en français).

11h Paweł Sowiński (professeur, Académie Polonaise des Sciences), *Paryski szlak przemytu wydawnictw emigracyjnych do Polski (1956 - 1989) / Les circuits clandestins des publications parisiennes vers la Pologne, entre 1956 et 1989*, (en polonais avec la traduction consécutive).

11h30 Pause

Modérateur : Piotr Kłoczowski

12h Cecylia Kuta (chercheuse, Institut de la Mémoire Nationale de Cracovie), *Odbiór „Kultury” w wydawnictwach „drugiego obiegu”/La réception de «Kultura» dans les éditions clandestines en Pologne*, (en polonais, avec la projection du texte français).

12h30 Anna Bernhardt (Présidente de l'Association Institut littéraire „Kultura »), *Francuskie tropy w « Archiwach Kultury »/ Les pistes documentaires françaises dans les « Archives de Kultura »*, (en français).

Après-midi : visite dans le siège de «Kultura», Maisons-Laffitte.

Accueil : Anna et Andrzej Bernhardt (Association Institut Littéraire).

Présentation des Archives, programme de l'activité de l'Association.

/Pour des raisons sanitaires, cette visite est réservée aux seuls participants présentant leurs communications lors du colloque/.

Organisateurs (dans l'ordre alphabétique) : Association Institut Littéraire « Kultura » (Maisons-Laffitte), Centre de civilisation polonaise et le Département de polonais de Sorbonne-Université, Académie Polonaise des Sciences (Centre Scientifique de Paris), Institut de la Mémoire Nationale (Varsovie).

28 > 30
OCTOBRE
2021

COLLOQUE

Penser et pratiquer la politique autrement : les leçons de Jerzy Giedroyc et de « Kultura »

EN LIGNE ET SALLE DES ACTES EN SORBONNE

LES DÉBATS DES 28 ET 29 OCTOBRE AURONT LIEU EN LIGNE
Les deux soirs, à 18h30, une conférence suivie du colloque sur :
• centre-civilisation-polonaise.fr
• <https://kultura.sorbonne.fr>
• <https://paris.pan.pl>

LES DÉBATS DU 30 OCTOBRE AURONT LIEU EN PRÉSENTIEL, EN SORBONNE
Salle des Actes, 17 avenue de la Sorbonne, 75006 Paris.
Pour y assister, prière de vous inscrire avant le 23 octobre, à l'adresse mail :
centre-civilisation-polonaise@sorbonne-universite.fr
Le passeport sanitaire sera exigé à l'entrée. Le nombre de places est limité.

 SORBONNE
UNIVERSITÉ

 INSTITUT
JERZY GIEDROYC

 Centre de la culture polonaise

 INSTITUT
PANTHÉON
SORBONNE

 PAN
POLSKA AKADEMIA
UMIĘTNOŚCI

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)
Konferencja edukacyjna